

41^ο Β.Κ. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2024

“ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ” ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΓΕΛ

(Σημείωση: με την όρθια γραφή καταγράφονται οι ενδεικτικές απαντήσεις της ΚΕΕ και με την πλάγια οι συμπληρώσεις της επιστημονικής επιτροπής του 41^{ου} ΒΚ).

A1.

Τα οφέλη του «ταξιδεύειν»

Θεματικοί άξονες:

- ανεκτίμητες εμπειρίες και αναμνήσεις
- γνώσεις, μόρφωση (γνωστικά-πνευματικά οφέλη)
- γαλήνη-ευχαρίστηση (ψυχικά-συναισθηματικά οφέλη)
- αντιμετώπιση πλήξης και άγχους της καθημερινότητας
- διεύρυνση σκέψης και αλλαγή τρόπου ζωής και νοοτροπίας

(20 μονάδες)

Ενδεικτικές περιλήψεις

A’ Ως ατομικά οφέλη των ταξιδιών, σύμφωνα με το απόσπασμα, επισημαίνονται η συλλογή ανεκτίμητων εμπειριών και αναμνήσεων καθώς και η πνευματική και ψυχοσωματική ολοκλήρωση. Μέσα από τα ταξίδια προσφέρονται στιγμές γαλήνης, ευχαρίστησης και αποσυμπίεσης από το άγχος της καθημερινότητας, ενώ παρέχονται και δυνατότητες ενδοσκόπησης και απόκτησης αυτογνωσίας. Τέλος, με την κοινωνικοπολιτισμική αλληλεπίδραση των ταξιδιωτών επιτυγχάνεται η διεύρυνση της σκέψης και η αλλαγή της κοσμοθεωρίας τους. (64 λέξεις)

B’ Το συγκεκριμένο απόσπασμα εστιάζει στα ποικίλα οφέλη των ταξιδιών. Αρχικά, η συντάκτρια αναφέρει την ανεκτίμητη προσφορά τους στην πνευματική και ψυχοσωματική υγεία και ολοκλήρωση του ατόμου. Επισημαίνει τον ρόλο τους στην αποφόρτιση από τους φρενήρεις ρυθμούς της καθημερινότητας και στην απόκτηση εμπειριών. Καταλήγει στη συμβολή τους στην καλλιέργεια της αυτογνωσίας, καθώς και στην αλληλεπίδραση ατόμων και πολιτισμών που διευρύνει τη σκέψη και αλλάζει τον τρόπο ζωής και νοοτροπίας. (68 λέξεις)

Γ’ Τα ταξίδια προσφέρουν ανεκτίμητες εμπειρίες στο άτομο καθώς συμβάλλουν στην πνευματική και ψυχοσωματική ολοκλήρωση και ευτυχία του. Γαληνεύουν την ψυχή του και το βοηθούν να δρασκετεύσει από τους φρενήρεις ρυθμούς και το άγχος της καθημερινότητας. Παρέχουν ερεθίσματα αυτογνωσίας και αναζωογονητικές εμπειρίες και αναμνήσεις. Εξάλλου, η επαφή με διαφορετικούς πολιτισμούς και ανθρώπους διευρύνει τη σκέψη του και προκαλεί αλλαγή τρόπου ζωής και νοοτροπίας. (63 λέξεις)

Περιεχόμενο 9, Οργάνωση/Δομή 7, Γλώσσα 4.

B1. 1-β, 2-β, 3-α, 4-α, 5-γ.

B2.

(15 μονάδες)

α) Πρόθεση να αποδείξει και να πείσει σχετικά με την ιδιαίτερη σημασία των ταξιδιών για τον άνθρωπο (μονάδες 2)
Προκειμένου να αποδείξει την πρόθεσή της, χρησιμοποιεί αιτιολόγηση, όπως επιβεβαιώνεται και από τη διαρθρωτική λέξη “γιατί”. Ειδικότερα, επιχειρηματολογεί αναφέροντας πως το ταξίδι ολοκληρώνει τον άνθρωπο πνευματικά και ψυχικά και τον καθιστά ευτυχισμένο (“όλα αυτά,, ευχήνεται”), αποκομίζοντας πολλαπλά οφέλη σε ψυχοπνευματικό και σωματικό επίπεδο (“πνευματικές κατακτήσεις...απλό ταξίδι”) (απαραίτητη η σύνδεση με το κείμενο) (μονάδες 1+2= 3)

β)

- έτσι ώστε: αποτέλεσμα
- αν και: εναντίωση/αντίθεση
- ή: διάζευξη
- καθώς και: προσθήκη
- συμπερασματικά: συμπέρασμα/αποτέλεσμα. (μονάδες 5)

B3.

(10 μονάδες)

προσωπικός / υποκειμενικός τόνος
ένταξη στο συλλογικό βίωμα

αποτύπωση προσωπικών εμπειριών
Τα παραπάνω υπηρετούνται από: α' ενικό πρόσωπο (πηγαίνα, συλλογίζομαι, μου), α' πληθυντικό πρόσωπο (μπαίνουμε, φτάσαμε, μας), εικόνες, στοιχεία περιγραφής των βιωμένων εμπειριών, αφήγηση, μικροπερίοδο λόγο, ελλειπτικό λόγο, σημεία στίξης.

Εναλλακτικές επιλογές:

- **το α' ενικό πρόσωπο** («Πηγαίνα... Καρνάκ», «Συλλογίζομαι... δυναστείες...»). Μέσω του α' ενικού προσώπου ο συγγραφέας, με εξομολογητικό τόνο, αφηγείται την προσωπική του εμπειρία από το ταξίδι του στην Άνω Αίγυπτο. Με ζωντάνια και παραστατικότητα παρουσιάζει την περιήγησή του στους ναούς του Λούξορ και του Καρνάκ και τις σκέψεις του κατά τη διάρκεια αυτής της περιήγησης.
- **α' πληθυντικό πρόσωπο:** «Μπαίνουμε... Αίγυπτο». Ο συγγραφέας με τη χρήση του α' πληθυντικού προσώπου εντάσσει τον εαυτό του σε ένα σύνολο ταξιδιωτών που περιηγούνται στην Αίγυπτο επισκεπτόμενοι τα αξιοθέατά της. Παραθέτει με αυτόν τον τρόπο ένα συλλογικό βίωμα προσδίδοντας υποκειμενικό τόνο στο κείμενο και αμεσότητα, ζωντάνια στο ύφος.
- **εικονοπλαστικός - μεταφορικός λόγος:** «Και τώρα, σκάβοντας τις ανακαλύπτουμε τυλιγμένες στις φασκίες τους με σταυρό τα χέρια επί χιλιάδες χρόνια, να περιμένουν. Βασιλιάδες και δούλοι, άγιοι και φονιάδες, ιερείς και χορεύτριες, περιμένουν την ψυχή τους». Με τη χρήση εικονοπλαστικού - μεταφορικού λόγου, ο συγγραφέας δημιουργεί την εικόνα της βιωμένης συλλογικής εμπειρίας και αισθητοποιεί την ανακάλυψη της πολιτιστικής κληρονομιάς που μεταδίδεται από γενιά σε γενιά.
- **Σχόλιο:** («Τι καταπληχτικό θέαμα θ' απλώθηκε...»). Μέσω της χρήσης του επιθέτου και του θαυμαστικού ο συγγραφέας εκφράζει τον ενθουσιασμό του για το θέαμα που αντίκρισε μπροστά του.

(10 μονάδες)

Γ1. Το ταξίδι για το ποιητικό υποκείμενο λειτουργεί λυτρωτικά, απελευθερωτικά, ανακουφιστικά, θεραπευτικά ως μέσο απόδρασης / διαφυγής / σωτηρίας / αντιμετώπισης / απομάκρυνσης από μια οδυνηρή και δυσβάστακτη συναισθηματική κατάσταση (ματαίωση / διάψευση προσδοκιών) χωρίς αυτή απαραίτητα να συνδέεται με ερωτική απογοήτευση. Ενδεικτικοί κειμενικοί δείκτες:

- παρομοιώσεις: σα θηλιά, σα φίδι. Λειτουργούν ως συμπλήρωμα των μεταφορών, για να δώσουν έμφαση στο πόσο έντονα είναι τα αρνητικά συναισθήματα που έχουν κατακλύσει την ψυχή του.
- μεταφορές/προσωποποίηση στην καρδιά με δαγκώνει, κόσμο τυφλό και βουβό, “μου σφίγγει ο καημός...το λαιμό”. Μέσω των μεταφορών φανερώνεται ο εγκλωβισμός του ποιητικού υποκειμένου στην οδύνη, στην απελπισία, στην απόγνωση και στον σπαραγμό της μονόπλευρης αγάπης.
- επανάληψη /επαναφορές: να τραβώ, να τραβώ, “το ταξίδι”, “χωρίς, μα χωρίς”. Οι επαναλήψεις αποκαλύπτουν την επείγουσα ανάγκη της φυγής του από μια αγάπη, που δεν ανταποκρίθηκε στα δικά του συναισθήματα.
- α' ενικό πρόσωπο: “μου σφίγγει”, “θέλω ν' αρχίσω”, “να μη στέκω”. Με τη χρήση του α' ενικού προσώπου φαίνεται η ανάγκη του ποιητικού υποκειμένου να εξομολογηθεί τα προσωπικά του συναισθήματα στον αναγνώστη σε μια απεγνωσμένη προσπάθεια ψυχικής αποφόρτισης.
- β' ενικό πρόσωπο: από σε (απεύθυνση στην Αγάπη). Προσδίδει μια διαλογική μορφή, καθώς το ποιητικό υποκείμενο απευθύνεται στο αντικείμενο του πόθου του.
- εικόνες: πλατιά ερημιά, κλεισμένα τα σπίτια, “τα τζάκια σβησμένα”.
- ασύνδετο σχήμα: «πλατιά ερημιά, κλεισμένα τα σπίτια, τα τζάκια σβησμένα...ατέλειωτο, έρμο»
εικόνες και ασύνδετο σχήμα: Με παραστατικό τρόπο αισθητοποιείται η αναστάτωση και το άγχος του ποιητικού υποκειμένου να πετύχει την απόλυτη απομόνωση.
- χρήση συμβόλων: αστέρι (να μη φέγγει αστέρι κανένα) = απουσία προσανατολισμού, κλεισμένα σπίτια, σβησμένα τζάκια (μοναξιά, ματαίωση)
- σημεία στίξης: θαυμαστικό: «να χαθώ!»
- επιφώνημα “Ε!”: emphatic έκφραση της επιθυμίας, των συναισθημάτων του ποιητικού υποκειμένου.

Εναλλακτικοί κειμενικοί δείκτες:

- ρήμα σε υποτακτική έκφραση / δεοντικήτροπικότητα – επιθυμία: "θέλω ν' αρχίσω ταξίδι" «να τραβώ», «να νιώθω», «να μη βρίσκω».
- Η υποτακτική και θαυμαστικό: Η υποτακτική και το θαυμαστικό δηλώνουν την επιθυμία, τη λαχτάρα και την επιτακτική ανάγκη να αποδεσμευτεί το ποιητικό υποκείμενο από την τραγική πραγματικότητα και τα νοσογόνα συναισθήματα
- λεξιλόγιο με απόλυτο χαρακτήρα: «κουθενά», «κοτέ», «πάντα», «κανένα», «καμιά»: Με κατηγορηματικό τρόπο το ποιητικό υποκείμενο δεν αφήνει κανένα περιθώριο επαναπροσδιορισμού της επιθυμίας του να ξεφύγει από αυτήν τη μάταιη αγάπη.
- αρνητικά φορτισμένο λεξιλόγιο: «τυφλό», «βουβό», «ερμημά», «σβησμένα», «κλεισμένα»: Με τη χρήση αυτών των λέξεων τονίζει την επιθυμία του ποιητικού υποκειμένου για απόλυτη απομόνωση και αποδέσμευση από κάθε εξωτερικό ερέθισμα, που θα μπορούσε να του θυμίζει τη χαμένη του αγάπη.
- υπερβαστό: "Παράξενο θέλω ν' αρχίσω ταξίδι": έμφαση στο προτασσόμενο επίθετο.

Σημείωση: Στο ερώτημα προσωπικής ανταπόκρισης η απάντηση είναι ενδεικτική και ο κάθε μαθητής μπορεί να τοποθετηθεί τεκμηριωμένα ανάλογα με τα βιώματα, τις εμπειρίες και τη δική του οπτική.

Ενδεικτική προσωπική τοποθέτηση μαθητή:

Κατανοώ τη συναισθηματική φόρτιση και απογοήτευση του ποιητικού υποκειμένου και:

- Συμφωνώ με την επιθυμία του να απομακρυνθεί από την οδυνηρή κατάσταση που βιώνει και οποιoδήποτε ερέθισμα του τη θυμίζει. Φυγή από μια τέτοια πραγματικότητα μπορεί να είναι η τέχνη, το οικογενειακό και φιλικό περιβάλλον, ο αθλητισμός και τα ταξίδια.
- Προσωπικά, αν βρισκόμουν σε ανάλογο συναισθηματικό αδιέξοδο, θα κατέφευγα στην επιλογή ενός ταξιδιού, το οποίο θα με βοηθούσε να απομακρυνθώ από το πρόβλημα, να ξεχαστώ και πιθανόν να βρω τη σωτήρια λύση που χρειάζομαι με πιο καθαρή σκέψη και ψυχική ηρεμία. Πάντα ένα ταξίδι γαληνέει, ανανεώνει τις ψυχικές και πνευματικές μας δυνάμεις.
- Διαφωνώ με την αντίδραση του ποιητικού υποκειμένου, καθώς παρά τον έντονο πόνο του θεωρώ ότι θα μπορούσε να αποφύγει με συναισθηματική ωριμότητα, ψυχραιμία και σύνεση το ψυχικό τέλμα, στο οποίο βρίσκεται.

Ολιστική προσέγγιση του ερμηνευτικού σχολίου

[4 η παρουσίαση και ερμηνεία του ρόλου του ταξιδιού, 6 οι κειμενικοί δείκτες, 5 η προσωπική τοποθέτηση για την αντίδραση. ΠΡΟΣΟΧΗ: Η παρουσίαση και ερμηνεία του ρόλου του ταξιδιού δεν απαιτείται να δίνεται αρχικά, χωριστά από τους δείκτες. Μπορεί κάλλιστα να συνυφαίνεται με τους κειμενικούς δείκτες]

(15 μονάδες)

▲ - Επικοινωνιακό πλαίσιο:

Είδος κειμένου: Άρθρο στην ιστοσελίδα του σχολείου

Οργάνωση

Αναμένονται χαρακτηριστικά του κειμενικού είδους: τίτλος, επικαιρική αφορμή στον πρόλογο, ύφος προσωπικό, οικείο

Γλώσσα

Ρηματικά πρόσωπα: α' ενικό ή α' πληθυντικό

Περιεχόμενο

Α' Ζητούμενο: (Αναμένουμε οι μαθητές/τριες, αξιοποιώντας δημιουργικά τα Κείμενα 1 και 2, να συμφωνήσουν ή να διαφωνήσουν με τη θέση της συντάκτριας ότι τα ταξίδια αποτελούν "τον πλέον ενδεδειγμένο τρόπο ψυχικής εκτόνωσης και αναζωογόνησης του κάθε ανθρώπου", τεκμηριώνοντας την άποψή τους)

Διατύπωση συμφωνίας με τη θέση της συντάκτριας και τεκμηρίωση:

- ψυχική ολοκλήρωση, απεριόριστη ψυχαγωγία, ψυχική και σωματική ευεξία (Τα ταξίδια δίνουν τη δυνατότητα στο άτομο να ξεφύγει από τη ρουτίνα και την πλήξη της καθημερινότητας, να διασκεδάσει και να ανακτήσει τις σωματικές και ψυχικές του δυνάμεις).

41* Β.Κ. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2024

- ευτυχία, ευδαιμονία (επανερχόμενη των προτεραιοτήτων στη ζωή, υιοθέτηση νέων συνθηκών που προάγουν το πνεύμα και διασφαλίζουν τη συναισθηματική πληρότητα του ανθρώπου.)
 - ψυχική ευφορία, γαλήνη, ισορροπία, στιγμές προσωπικής ηρεμίας και ικανοποίησης
 - ευκαιρία για φυγή από την πληκτική και αγχογόνο πραγματικότητα
 - αλλαγή παραστάσεων, συσώρευση καινούριων εμπειριών και αναμνήσεων
 - αυτογνωσία (απόκτηση εμπειριών που αναζωογονούν το πνεύμα, ενισχύουν την κριτική σκέψη, απαλλάσσουν από προκαταλήψεις και οδηγούν στην αυτογνωσία.)
 - αναζωογόνηση, πνευματική ανάταση, πνευματική ολοκλήρωση, διεύρυνση πνευματικών οριζώντων (η επαφή με νέους τόπους και ανθρώπους προσφέρει νέες συγνήσεις, πλήθος γνώσεων και νέους τρόπους σκέψης.)
 - καταπολέμηση της εσωστρέφειας και του απομονωτισμού
 - συγχρωτισμός ανθρώπων διαφορετικής εθνικής προέλευσης και κουλτούρας, σε συνδυασμό με την πνευματική επαφή, δυνατότητες για αλληλογνωριμία των ανθρώπων
 - καλλιέργεια διαπροσωπικών σχέσεων (το πνεύμα χαλαρότητας και ευθυμίας που δημιουργούν τα ταξίδια κάνει τους ανθρώπους πιο θετικούς στο να γνωρίσουν συνανθρώπους τους και να μοιραστούν μαζί τους εμπειρίες και να αναπτύξουν βαθύτερους φιλικούς και ψυχικούς δεσμούς.)
 - μέσο διαφυγής από τις δύσκολες και πολλές φορές συμβατικές συνθήκες διαβίωσης στον τόπο διαμονής
 - συνδυασμός γνώσης και διασκέδασης, αστείρευτη πηγή πολύτιμων και αξέχαστων αναμνήσεων και εμπειριών
- Διατύπωση διαφωνίας με τη θέση της συντάκτριας και τεκμηρίωση:**
- Ο σχεδιασμός ενός ταξιδιού, ειδικά στο εξωτερικό, απαιτεί χρονοβόρα προεργασία, επίπονο σχεδιασμό, υψηλό κόστος.
 - Η σύγκριση των συνθηκών διαβίωσης, του οικονομικού και πολιτιστικού επιπέδου του τόπου διαμονής με τον τόπο προορισμού αναπόφευκτα δημιουργεί συναισθήματα μειονεξίας.
 - Συχνά οι συνθήκες διαβίωσης στον τελικό προορισμό είναι άκρως προβληματικές, δημιουργούν εντάσεις και αρνητικά συναισθήματα.
 - Σε δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς συχνά το πνεύμα της φιλοξενίας και της ευγένειας απέναντι στον ξένο έχει αντικατασταθεί από ωφελιμισμό και κερδοσκοπία.

Ζητούμενο: Τρόποι αναζήτησης προσωπικής ηρεμίας και ισορροπίας και αιτιολόγηση:

- ερασιτεχνική απασχόληση με κάποια καλλιτεχνική δραστηριότητα: διέξοδος στις δημιουργικές ανησυχίες, δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου
 - συμμετοχή σε συλλόγους, πρωτοβουλίες πολιτών ή εθελοντικές δράσεις: ψυχική ευχαρίστηση, αλτρουισμός, συναισθηματική ικανοποίηση για την προσφορά στο κοινωνικό σύνολο
 - "άσκηση" ενδοσκόπησης και ειλικρινούς αυτοκριτικής: ψυχική ηρεμία
 - επαφή με τη φύση: η περιήγηση στην ύπαιθρο, σε βιότοπους, σε καταφύγια ζώων εξασφαλίζει την πολυπόθητη ψυχική γαλήνη.
 - επικοινωνία με τον συνάνθρωπο, ιδιαίτερα αναγκαία στην εποχή μας: ψυχική ισορροπία
 - επαφή με φίλους: ικανοποίηση της ανάγκης να λειτουργούμε ως κοινωνικά όντα, ψυχική ηρεμία
 - ενασχόληση με μορφές Τέχνης (θέατρο, κινηματογράφο, χορός, μουσική, ζωγραφική): καλλιέργεια πνεύματος και αισθητικής, δημιουργικότητα, εξωτερίκευση συναισθημάτων, ψυχαγωγία
 - φιλανθρωπία με: αυτοσυγκέντρωση, αναψυχή, κριτική και δημιουργική σκέψη, καλλιέργεια, αυτογνωσία, ετερογνωσία
 - παιχνίδια: ώρες χαλάρωσης και αποσυμπίεσης, ψυχική ευφορία
 - ταξίδια, εκδρομές: διεύρυνση πνευματικών οριζώντων, επαφή με τη φύση, ψυχική ανάταση
- κούν 2-3 αιτιολογημένες θέσεις για κάθε ζητούμενο.

Περιεχόμενο 12 (6+6), Οργάνωση/Δομή 10, Γλώσσα 8
(30 μονάδες)

ταραπάνω απαντήσεις είναι εντελώς ενδεικτικές. Αξιολογούνται θετικά: η ποικιλία των ιδεών και, κυρίως, η επαρκής τεκμηρίωση και η βιωματική προσέγγιση των ζητημάτων.